1	توسعه مدلهای واریوگرام به دست أمده از مجموعه-دادههای ماهوارهای خانواده
2	PERSIANN و TRMM 3B43 V. 7 در استان فارس
3	Development of variogram models retrieved from PERSIANN family and TRMM 3B47 V 7 satellite-derived datasets in Fars
5	province
6	

7 Abstract

Precipitation data plays a crucial role in hydrological models, and it is important to have a good 8 understanding of its spatial and temporal distribution before incorporating it into these models. 9 Access to sufficient statistics on precipitation events is necessary to address this issue. However, 10 due to the cost and limited availability of ground-based rain monitoring statistics in various 11 locations, satellite-derived datasets can be a highly effective alternative. In the current study 12 13 conducted in Fars province, four satellite-derived datasets (PERSIANN, PERSIANN-CDR, 14 PERSIANN-CCS, and TRMM 3B43 V.7) were compared to assess and enhance the variogram curves of average annual precipitation. Ground-based observations from 23 stations in the area 15 were utilized to evaluate the datasets. Upon comparing the observational and satellite-derived 16 17 datasets, certain discrepancies were observed. For instance, the regression coefficient of the employed PERSIANN and TRMM families' satellite-derived datasets with ground-based 18 observations were found to be 0.35 and 0.65, respectively. These datasets were found to be 19 anisotropic, meaning that their characteristics vary directionally, and the variogram curves 20 obtained from them were unbounded. These factors make their use challenging in most 21 hydrological applications. To mitigate these issues, the trend of 1st or 2nd order polynomials was 22 removed from the datasets in order to make them isotropic and separate the non-random 23 24 component. After trend removal, the resulting two datasets prepared based on PERSIANN-CCS and TRMM 3B43 V.7 exhibited acceptable characteristics and isotropy. The bound indices of the 25 variograms reached approximately 0.85 and 0.31, respectively. Among various models of 26 27 theoretical variogram, the Gaussian model was selected as the most suitable model to express the variogram of the satellite-derived precipitation datasets. This choice helps in accurately 28 representing the characteristics of these datasets for further analysis and application in 29 hydrological studies. Therefore, it can be observed that utilizing the results of this study, it 30 becomes feasible to construct a precipitation variogram using certain chosen satellite datasets 31 and an appropriate model, even in regions where ground monitoring stations are absent. This 32 variogram can then be obtained and implemented in other hydrological models. 33

- Keywords: variogram, satellite-derived datasets, Gaussian model, trend removal 34 -4,
- 35

36 Extended abstract

37 Introduction

In recent decades, the use of satellite-derived precipitation (SDP) products has increased rapidly 38 in meteorological and hydrological models due to their wide spatial and temporal coverage and 39 availability. However, these datasets are not sufficiently accurate for practical applications, 40 leading to many studies on SDP validation. Fars Province, located in southwestern Iran, has 41 received considerable attention in this field due to its complex climate. The studies have focused 42 43 on the validation of SDP datasets and their application in different hydrological fields. The 44 results indicate that most of these datasets suffer from spatial inconsistency and uncertainty, necessitating their correction for specific purposes. The variogram obtained from the spatial 45 distribution of Average Annual Precipitation (AAP) is widely used in hydrological models, but 46 its development often requires ground-based observations, which may not be available in many 47 regions. This situation has underscored the need for complementary datasets. In this study, we 48 introduce the data used, including ground-based observations and SDP datasets, describe the 49 variogram and its models, and present the research results, including variograms obtained from 50 ground-based observations alongside PERSIANN family and TRMM 3B47 v.7 SDP datasets. 51

52 Methodology

The degree of spatial irrelevance for a regionalized random variable can be determined using a 53 54 variogram model. This model involves a mathematical function of distance and direction between two points where a random variable is realized. Once the unprocessed variogram is 55 obtained from the observed data, a theoretical variogram can be fitted for practical applications 56 in geostatistical models. In the field of hydrology, attention has been focused on bounded models 57 such as exponential, Gaussian, and spherical variogram models. The variogram is considered 58 isotropic if parameter values do not depend on direction, and spatial dependence or 59 autocorrelation changes only with distance. Anisotropic variograms, on the other hand, have 60 varying range and sill values in different directions, and can be classified as geometric 61 anisotropy, zonal isotropy, or mixed anisotropy. The next step in modeling theoretical 62 variograms is to estimate their parameters, which can be done through fitting the best curve to 63 the experimental variogram coefficients or using cross-validation in kriging methods. Large-64 scale satellite-based precipitation data may contain non-stationary trends and directional effects 65 that violate hydrological modeling assumptions. To achieve reliable results, non-random trends 66 should be removed from the original dataset. Directional non-stationarity can be evaluated by 67 68 computing directional variograms and fitting them with a power model as an index for intrinsic non-stationarity in regionalized data. 69

70 Results and Discussion

To obtain a suitable variogram model based on satellite-derived datasets, it is necessary to compare them with ground-based observations. Figure 1 depicts the comparison of AAP in 23 synoptic stations with 4 satellite-derived datasets, and Table 2 displays the respective error indices. The "mean error" and "relative bias" indices show that the PERSIANN and PERSIANN-CDR datasets have lower values than the ground-based observations, supporting other studies

done on such datasets in the region. Figure 2 presents the spatial distribution of the AAP 76 77 observed from the 4 satellite and the ground-based. Trends can be detected in most of these 78 datasets, except for the PERSIAN-CCS dataset, which has a stationary property, while the 79 PERSIANN and PERSIAN-CDR datasets are stationary after linear trend removal, and the 80 TRMM 3B43 V. 7 datasets are stationary after quadratic trend removal. Among the 4 satellite-81 derived precipitation datasets, PERSIAN-CCS and TRMM 3B43 V. 7 can be considered almost 82 stationary after removing their trend from the original dataset. Consequently, these two data sets were selected for the final modeling. Figure 4 depicts the modeling of the theoretical variogram 83 (as mentioned in equation 2) on the selected variogram models from the previous section, fitting 84 with the minimization of the root mean square of errors (as stated in equation 3), and comparing 85 it with the variograms of the ground-based. Table 4 shows the parameters of these variograms. 86 The RMSE values show that the Gaussian model has the lowest error for modeling the 87 theoretical mapping. This entails that in the study area, the rate of increase in variograms is 88 directly proportional to the distance between the points, and then the rate of increase in 89 variograms decreases. 90

91 Conclusion

92 Variogram models serve as a primary representation of the spatial distribution of satellite-derived 93 precipitation. However, due to various factors such as parasitic disturbances and atmospheric 94 conditions during recording, practical usage of these data requires processing. This study 95 evaluated the AAP variogram model using three datasets from the PERSIANN family and the 96 TRMM 3B43 V. 7 datasets. By removing the trend, the PERSIANN-CCS and TRMM 3B43 V. 7 97 datasets met the necessary conditions for developing the mapping model, and the appropriate 98 theoretical mapping model was obtained using the Gaussian model.

99 Keywords

100 Variogram, satellite-derived precipitation dataset, Gaussian model, trend removal

- 101
- 102

103	
104	توسعه مدلهای واریوگرام به دست آمده از مجموعه-دادههای ماهوارهای خانواده PERSIANN و TRMM 3B43
105	V. 7 در استان فارس
106	
100	
107	خلاصه
108	دادههای بارندگی معمولا یکی از اجزای جدایی ناپذیر اغلب مدلهای هیدرولوژیکی به حساب میآیند. از اینرو میبایستی شناخت مناسبی از
109	توزیع مکانی و زمانی این گونه دادهها، قبل از استفاده در مدلهای مربوطه حاصل گردد. این موضوع مستلزم دسترسی به آمار کافی پدیده بارش
110	میباشد. با توجه به هزینه و عدم دسترسی به آمار پایش باران در نقاط مختلف، مجموعه-دادههای مبتنی بر اندازه گیریهای ماهوارهای میتواند
111	در این راستا بسیار موثر باشد. در این تحقیق، ۴ مجموعه-داده ماهوارهای (PERSIANN-CDR ،PERSIANN) ، PERSIANN
112	CCS و TRMM 3B43 V. 7) برای به دست آوردن و بهسازی منحنیهای واریوگرام میانگین بارندگی سالیانه در استان فارس، با هم
113	مقایسه گردیدهاند. برای ارزیابی آنها، از مقادیر مشاهداتی در ۲۳ ایستگاه پایش زمینی در منطقه مورد مطالعه استفاده شده است. با مقایسه داده–
114	های مشاهداتی و ماهوارهای، ملاحظه گردید که علاوه بر عدم تطابق مقادیر مجموعه–دادههای به دست آمده از دادههای ماهوارهای با
115	مشاهدات ایستگاههای پایش زمینی (به عنوان مثال، ضریب رگرسیون مجموعه-دادههای مورد استفاده از خانواده PERSIANN و
116	TRMM با مشاهدات ایستگاههای زمینی به ترتیب ۲۵/۰ و ۰/۶۵ می باشد)، این مجموعه-دادهها ناهمسانگرد بوده و منحنیهای واریوگرام
117	بهدست امده از انها نامحدود میباشند که این موارد کاربرد آنها را در اغلب کاربردهای هیدرولوژیکی سخت مینماید. بنابراین، با حذف روند
118	چندجملهای های درجه ۱ یا درجه ۲، برای همسانگرد نمودن مجموعه-دادههای مبتنی بر دادههای ماهوارهای و جدا نمودن بخش غیرتصادفی از آبرایه است.
119	انها اقدام به عمل امد. پس از حدف روند از مجموعه-دادهها، دو مجموعه-داده تهیه شده از دادههای اولیه مبتنی بر PEKSIANN-CCS
120	و 1.1000 INIVITION 3D45 دارای حصوصیات قابل قبول بوده و همساندرد به دست می اید، به طوری که شاخص محدودیت منحنی واریو کرام 1.1000
121	به حدادتر ۲۸۸۵ و ۲۸۱۱ رسیده است. از میان مدل های مختلف واریو درام شوری نیز، مدل خوسی به عنوان مدل منتخب برای بیان واریو درام
122	مجموعة دادهای ماهوارهای التخاب تردید. بنابرایی، مارخطه می تردد به استفاده از یکنهای این مطالعه، می توان خلی در مناطقی ته
124	آورده و در سایر مدلهای هیدرولوژیکی استفاده از برخی تنجموعه دادههای منتخب مانفوردای وسن مناسب واریو کرام بارتدی را به دست آورده و در سایر مدلهای هیدرولوژیکی استفاده نمود.
125	واژههای کلیدی: واریوگرام، مجموعه-دادههای ماهورارهای، مدل گوسی، حذف روند
126	
127	
128	
129	
130	
131	
132	
133	
134	

آمار بارندگی در مدلهای هیدرولوژیکی اهمیت بسیاری دارد. هنگامی که یک مدل هیدرولوژیکی برای شبیهسازی فرآیندهای مربوط به آن، شامل جریان سطحی، رواناب، جذب و نفوذ آب در خاک، و موارد مشابه استفاده می شود، دقت و صحت پیش بینی بارندگی بسیار حائز اهمیت است. این آمار نه تنها بیانگر میزان بارندگی می باشد، الگوی توزیع مکانی و زمانی بارندگی را نیز نشان می دهند (Shaghaghian and 138 Shaghaghian and) است. این آمار نه تنها بیانگر میزان بارندگی می باشد، الگوی توزیع مکانی و زمانی بارندگی را نیز نشان می دهند (Abedini, 2013 139 در این آمار نه تنها بیانگر میزان بارندگی می باشد، الگوی توزیع مکانی و زمانی بارندگی را نیز نشان می دهند (Abedini, 2013 139 در این آمار نه تنها بیانگر میزان بارندگی می باشد، الگوی توزیع مکانی و زمانی بارندگی را نیز نشان می دهند (130 139 در این آمار در برنامه ریزی منابع آب، مدیریت سیلاب و خشکسالی، اقدامات احتیاطی و تحلیل ریسکهای آبی بسیار مفید است.

در دهههای اخیر استفاده از دادههای ماهوارهای در مدلهای هواشناسی و هیدرولوژی کاربرد روز افزونی یافته است که علت اصلی آن، مقیاس 141 زمانی و مکانی وسیع در دادهها و سادگی بهدست آوردن این داده ها می باشد (Huang et al., 2019). در طرف مقابل این دادهها معمولا از دقت مناسب برای مقاصد مدنظر برخوردار نبوده و از اینرو تاکنون مطالعات گستردهای در زمینه صحت سنجی این دادهها انجام پذیرفته است. پهنه این مطالعات عمدتا برمبنای مکان و اقلیم، روش تحلیل و دادههای ماهوارهای مورد استفاده، گسترده شده است.

در میان مناطق مختلف، استان فارس، با توجه به اقلیم گستردهای که دارد، مطالعات متعددی را در این زمینه به خود جلب کرده است. این 145 146 مطالعات عمدتا شامل صحت سنجی دادههای ماهوارهای (شیروانی و فخاریزاده شیرازی، ۱۳۹۳؛ Khojand et al., 2022؛ Salmani-Dehghani and Samani, 2019؛ 2020 Keikhosravi Kiany et al., 2020) و كاربرد اين مجموعه دادمها در زمينههاي مختلف 147 هیدرولوژی می باشد (مهبد و همکاران، ۱۴۰۱؛ Mikaili and Rahimzadegan, 2022). به عنوان مثال، بر اساس بعضی از این 148 مطالعات، اقلیههای موجود در استان فارس، میتوانند بر پارامترهای مختلف ارزیابی بارندگی روزانه به دست آمده از مجموعه–دادههای ماهواره– 149 ای مربوط به این استان (دقت، قابلیت اطمینان و قطعیت) موثر باشند (Khojand et al., 2022). نتایج این مطالعات نشان میدهد که 150 اغلب این مجموعه-دادهها از ناهماهنگی مکانی (با توجه به اقلیم) و عدم اطمینان ربج برده و از این رو نیاز مبرم به تدقیق و تصحیح آنها با 151 توجه به حیطه مورد استفاده، اجتناب ناپذیر به نظر میرسد. 152

یکی از مدل های بسیار پرکاربرد در بسیاری از مفاهیم هیدرولوژیکی واریو گرام به دست آمده از توزیع مکانی بارندگی میباشد (-Gutierrez 153 Lopez, 2021). این مدل اغلب بر اساس مشاهدات ایستگاههای زمینی قابل حصول بوده ولی گاهی نیز از سایر روشها برای توسعه آنها 154 استفاده می شود (Shehu and Haberlandt, 2021). به عنوان یک مثال کاربردی، درون یابی پدیده های بارش ساعتی در سطوح 155 بازگشتی مختلف میبایستی با استفاده از مفهوم وایوگرام صورت پذیرد (Zou et al., 2021). تعداد محدودی از مطالعات هیدرولوژیکی 156 توسعه یافته در ایران (Bárdossy et al., 2021) و در استان فارس نیز از این مدل ها استفاده نمودهاند (ثقفیان و همکاران، ۱۳۹۰). حجم 157 نسبتا کم مطالعات، على غم اهميت مدل هاى واريوگرام، به علت تعداد محدود ايستگاههاى پايش بارندگى، جهت توسعه اين مدل ها مى باشد. از 158 اینرو، استفاده از دادههای جایگزین مشاهدات در ایستگاههای پایش زمینی برای رسیدن به مدلهای واریوگرام بارندگی در استان ضروری بهنظر 159 160 می رسد و به عنوان نوآوری این مطالعه درنظر گرفته می شود.

مجموعه-دادههای بارندگی برگرفته از خانوادههای PERSIANN² و TRMM³ منابع ارزشمندی برای تحلیل و درک الگوهای بارش جهانی هستند. PERSIANN با بهرهگیری از شبکه های عصبی مصنوعی تکنیکی میباشد که از داده های ماهوارهای برای تخمین میزان بارش استفاده مینماید. این تخمین بارندگی را با مقیاس بالا در مناطق مختلف جهان را ارائه می دهد. از سوی دیگر، مجموعه-دادههای مبتنی بر دادههای ماهوارهای TRMM مشاهدات چندین ماهواره و اندازهگیریهای زمینی را برای تولید دادههای بارش جامع در مناطق استوایی و

³ Tropical Rainfall Measuring Mission

¹ Variogram

² Precipitation Estimation from Remotely Sensed Information

165 عرضهای جغرافیایی میانی ترکیب میکند. این مجموعه–دادهها محققان و دانشمندان را قادر می سازد تا توزیع بارندگی را ارزیابی کنند، تغییرات آب و هوایی را پایش کنند و تأثیرات بارش بر اکوسیستم، کشاورزی و مدیریت منابع آب را مطالعه کنند. آنها نقش مهمی در مطالعات آب و هوا، 166 167 مدیریت بلایا و پیش بینی آب و هوا دارند و به درک بهتر دینامیک بارش پیچیده سیاره ما کمک می کنند (Khojand et al., 2022؛ .(Alijanian et al., 2017 168

169 در این پژوهش ابتدا به معرفی دادههای مورد استفاده (شامل دادههای حاصل از ایستگاه زمینی و مجموعه–دادههای بارندگی ماهوارهای) پرداخته خواهد شد. در ادامه، واریوگرام و مدل های آن شرح داده خواهد شد و در خاتمه نیز، نتایج تحقیق، شامل مدل های واریوگرام حاصل از ایستگاه-170 های زمینی و مجموعهدادههای ماهوارهای به دست آمده از خانواده PERSIANN و TRMM 3B43 V.7 به عنوان تعدادی از مجموعه 171 172 دادههای بارندگی ماهوارهای پرکاربرد، ارائه شده و مدلهای بهدست آمده از مجموعه–دادههای ماهوارهای جهت استفاده در مدلهای هيدرولوژيکي بهنگامسازي خواهند شد. 173

منطقه و دادههای مورد مطالعه

175

174

176	منطقه مورد مطالعه (استان فارس) در جنوب غربی ایران بین عرض جغرافیایی ۵۰ تا ۵۵ درجه شرقی و ۲۷ تا ۳۲ درجه شمالی به مساحت
177	۱۲۲۶۰۸ کیلومتر مربع واقع شده است (شکل ۱۱. این منطقه شامل ٪۵۴ ارتفاعات بیش از ۱۵۰۰ متر بالاتر از سطح دریا در بخشهای شمالی و
178	غربی بوده در حالی که قسمتهای شرقی و ساحلی با ارتقاع کمتر از ۱۰۰۰ متر بالاتر از سطح دریا و شیب کمتر از ۵ درصد، اغلب به صورت
179	دشت گسترده شدهاند. علاوه بر خصوصیات اقلیمی، منطقه مورد مطالعه تحت تاثیر سه توده هوایی مدیترانهای از شمال غرب، سودانی از جنوب
180	غرب و استوایی از بخشهای شرقی قرار گرفته است که دو توده اول نزدیک به ۸۷ درصد مجموع بارندگی را تامین کرده و اغلب در فصلهای
181	یاییز، زمستان و نیمه اول بهار بر منطقه حکمفرما میباشد.

منطقه مورد مطالع

182			بجموعه-دادهها	0
183		J	ایستگاههای پایش زمینی	
184	بوری که دارای حداقل ۱۰ سال داده میباشند به	نوپتیک سازمان هواشناسی کش	جع مورد استفاده در این پژوهش از 23 ایستگاه سین	دادههای مر

دست آمده است. 185 واریوگرامهای <mark>مورد بحث در این تحقیق، از میزان بارندگیهای بلندمدت به دست آمدهاند. بنابراین این واریوگرامها تنها میتوانند در مدلهای</mark> 186 هیدرولوژیکی که بر اساس دادههای بلندمدت بارندگی توسعه یافتهاند (مانند مدلهای مدیریت منابع آب)، استفاده گردند و نمیتوان از آنها در 187 مدل.های هیدرولوژیکی مثل مدل.های بارندگی–رواناب و یا هشدار سیل استفاده کرد. از این رو یکی از تحقیقاتی که می تواند در ادامه این 188 تحقیق پیشنهاد گردد، استفاده از دادههای با مقیاس زمانی کوچکتر جهت توسعه واریوگرام و استفاده از آنها در مدل.های هیدرولوژیکی مثل 189 مدلهای هشدار سیل میباشد. همچنین میتوان، به عنوان یک تحقیق دیگر، واریوگرام به دست آمده از مجموعه-دادههای ماهوارهای خانواده 190 CMORPH و یا CHIRPS را با استفاده از روش های پیشنهادی این تحقیق مورد بررسی قرار داد. 191

- 192
- 193

195	
196	
197	
198	
199	
200 201	_{جدول} ۱ موقعیت مکانی و دادههای مورد استفاده به همراه اقلیمبندی آنها را نشان میدهد. همانطور که ملاحظه میشود، اغلب این ایستگاهها در اقلیمهای خشک و نیمهخشک واقع شدهاند.
202	مجموعه-دادههای ماهوارهای
203 204	هدف اصلی این پژوهش بهبود دادههای برگرفته از ماهوارهها میباشد. تعداد زیادی مجموعه-دادههای ماهوارهای وجود دارد که در این میان، با توجه به اینکه محمومه-دادههای خانباده TRMM و PERSIANN به باحت قابل دست بسیده و دادههای ایائه شده در بازه زمانی نستا
205	وجه به بیعد سموت مصلح واقع و می باشد، در این پژوهش مورد استفاده قرار می گیرند. علاوه بر آن مقیاس زمانی و مکانی این دادهها در
206	منطقه مورد مطالعه کفایت لازم را برای بهرهبرداری از آنها دارا میباشد.
207	در میان مجموعه دادهها، محصولات مورد استفاده از خانواده PERSIANN در این تحقیق شامل PERSIANN، ،PERSIANN
208	CCS و PRSIANN-CDR و از خانواده TRMM 3B43 V.7 ،TRMM و از خانواده CCS مى باشد. از لحاظ دقت مكانى، تمام اين مجموعه
209	دادهها با مقیاس ۰.۲۵ درجه طولی و عرضی میباشند. مجموعه-دادههای خانواده PERSIANN، دارای مقیاس زمانی روزانه و کمتر می-
210	باشند، حال آن که مجموعه-دادههای TRMM 3B43 V. 7 دارای مقیاس زمانی ماهیانه می باشند. در هر صورت، با توجه به مقیاس زمانی
211	مورد استفاده در این پژوهش (دادههای سالیانه)، مجموعه-دادههای ثانویهای از تجمیع دادههای با مقیاس زمانی کوچکتر برای تولید دادهها با
212	مقیاس بزرگتر، استفاده شده است. دادههای مورد استفاده در مجموعه-دادهها در این تحقیق، از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ میلادی بودهاند.
213	مواد و روش ها
214	مدلهای واریوگرام
215	یک مدل واریوگرام در حقیقت میزان ناوابستگی در یک متغیر تصادفی مکانی ^۴ را نمایش میدهد. در مدلسازی واریوگرام، واریوگرام تجربی ^۵ به
216	صورت یک تابع ریاضی از فاصله و جهت دو نقطه در متغیر تصادفی مکانی تعریف میشود. این تابع با توجه به دادمهای مشاهداتی به شکل زیر
217	محاسبه می گردد:
	$N(h_{\theta})$

$$\gamma(h_{\theta}) = \frac{1}{2N(h_{\theta})} \sum_{i=1}^{N(h_{\theta})} [Z(x_i) - Z(x_i + h_{\theta})]^2$$

معادله ۱

 ⁴ Regionalized random variable
 ⁵ Experimental variogram

218 که در این رابطه $N(h_{\theta})$ تعداد نقاط نمونه گیری شده در جهت heta با فاصله h و همچنین $Z(x_i)$ و $Z(x_i + h_{ heta})$ مقادیر مشاهده شده از 219 متغیر تصادفی در دو نقطه با مختصات x_i و با فاصله h در جهت heta از آن میباشد.

پس از تدوین واریوگرام تجربی که حاصل از دادههای خام بوده و با توجه به عدم دارا بودن برخی خواص مانند روا^ع بودن، نیاز به برازش 220 واریوگرام تئوری^۷ بر واریوگرام تجربی ضرروی به نظر میرسد. در میان واریوگرامهای تئوری متعدد، واریوگرامهای نمایی، گوسی و کروی، 220 واریوگرام تا تا یادی را در مداسازیهای هیدرولوژیکی به سمت خود جلب نمودهاند. این مدلها به شکل زیر نمایش داده می شوند (Usowicz *et*) 202 223 223

مدل واریوگرام نمایی
$$y_t(h_{\theta}) = N_0 + S_{\theta} \left[1 - e^{-\frac{\sqrt{3}h_{\theta}}{r_{\theta}}} \right]$$
 مدل واریوگرام گوسی معادله ۲ معادله ۲

که در آن N_0 و r_0 N_0 و $N_0 + S_0$ که اغلب به عنوان پارامترهای واریوگرام شناخته می شوند به ترتیب واریوگرام اولیه دامنه و حد 224 واریوگرام^{. (} نام دارند. در صورتی که تمام پارامترهای واریوگرام تنها به فاصله دو نقطه بستگی داشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 225 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 225 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 225 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 225 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد، واریوگرام اولیوگرام در نود به 226 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد و به جهت قرارگیری آنها بستگی 226 نداشته باشد و نام مسانگرد نیز به نوبه خود به 226 نداشته باشد، واریوگرام همسانگرد نیز به نوبه خود به 226 نداشته باشد، واریوگرام و قرام همسانگرد مرکب تقسیم می گردند که در آنها به ترتیب، دامنه، حد واریوگرام و تمام پارامترهای واریوگرام و تمام پارامترهای در منیز تصورت واریوگرام ناهسمانگرد. که در آنها به ترتیب، دامنه، حد واریوگرام و تمام پارامترهای و ناهمسانگرد مرکب تقسیم می گردند که در آنها به ترتیب، دامنه، حد واریوگرام و تمام پارامترهای واریوگرام با به ترتیب، دامنه، حد واریوگرام و تمام پارامترهای واریوگرام، علاوه بر فاصله به جهت قرارگیری نقاط در متغیر تصادفی مکانی بستگی دارند.

برای انتخاب نوع و پارامترهای واریوگرام تئوری مناسب، از ارزیابی متقاطع^{۱۳} یا برازش تابع بر واریوگرام تئوری استفاده می گردد. بهترین نوع 229 واریوگرام با پارامترهای بهینه می بایستی دارای کمترینِ یکی از شاخصهای خطا باشد. در میان شاخصهای خطا، جذر میانگین مربع خطاها 230 (معادله ۳) یکی از پرکاربردترین شاخصهای خطا بوده که در بسیاری از مدلهای هیدرولوژیکی مورد استفاده واقع می گردد. این شاخص به 232 ومورت زیر تعریف می گردد. این شاخص به

جذر میانگین مربع خطاها (RMSE)= $\sqrt{\sum_{1}^{N} E_{i}^{2}/N}$

- ⁶ Permissible
- ⁷ Theoretical variogram
- 8 Nugget

معادله ۳

- 9 Range
- ¹⁰ Sill
- ¹¹ Isotropic
- ¹² Anisotropic
- ¹³ Cross-validation

233 که در آن، E_i خطای مقدار مدل سازی شده نسبت به مقدار مشاهده شده و N تعداد مقادیر مشاهداتی میباشد. شاخصهای دیگر نیز مانند 234 ضریب همبستگی پیرسن، ضریب همبستگی مرتبه اسپیرمن، ضریب رگرسیون، میانگین خطا، میانگین خطای مطلق و خطای نسبی به عنوان 234 شاخصهای خطا در بسیاری از مراجع جهت ارزیابی دادههای ماهوارهای مورد استفاده واقع شدهاند (Vallejo-Bernal *et al*. 2021;) 236 Khojand *et al.*, 2022

حذف روند از متغیرهای تصادفی مکانی

بسیاری مدلهای هیدرولوژیکی-زمین آماری مبتی بر "متغیرهای تصادفی مکانی" بوده که دارای خاصیت ایستایی ذاتی^{۱۴} و محدود^{۵۰} باشند. 238 متغیرهای تصادفی مکانی دارای خاصیت ایستایی ذاتی، دارای میانگین ثابت بوده، واریوگرام آنها تنها به فاصله دو نقطه بستگی داشته و به 240 موقعیت آنها وابسته نمی باشد (Isaaks and Srivastava, 1989). برای بررسی خاصیت محدود بودن نیز، واریوگرام با افزایش فاصله به یک 240 مقدار ثابت میل می کند. بدین منظور میتوان از برازش واریوگرام نمایی ($\gamma(h) = Ae^{Bh}$) برای بررسی این خاصیت استفاده نمود. بطور 241 کلی، برای متغیرهای تصادفی مکانی محدود، مقدار B باید از یک کمتر باشد. بنابراین از این مقدار میتوان به عنوان شاخص محدود بودن 243 متغیر تصادفی مکانی استفاده نمود. مقدار معنای (تا بای بای باید از یک کمتر باشد. بنابراین از این مقدار میتوان به عنوان شاخص محدود بودن 243 متغیر تصادفی مکانی استفاده نمود، مقدار معای (تا باید از یک کمتر باشد. بنابراین از این مقدار میتوان به عنوان شاخص محدود بودن از معاون شاخص از معدود بودن

در این مطالعه برای رسیدن به محموعه دادهها با حصوصیات ذکر شده، از فرایند حذف روند چندجملهای استفاده می گردد. در این راستا، با 244 برازش دادههای موجود، که به عنوان یک نماینده^{۶۰} از متغیر تصادفی مکانی در نظر گرفته شده، با منحنی چند جملهای و حذف منحنی از 245 مجموعه دادههای اصلی، مجموعه دادههای جدید حاصل می گردد. این فرایند می تواند (با افزایش درجه منحنی چند جملهای) تا رسیدن به 246

نتايج و بحث

هدف اصلی این مطالعه، به دستآوردن مدل مناسب واریوگرام مبتنی بر مجوعه–دادههای ماهوارهای می باشد. از اینرو در گام نخست می– 250 بایستی دادههای ماهوارهای با مشاهدات بدست آمده در ایستگاههای زمینی مقایسه گردد. از این رو<mark>، شکل ۲ پراکنش آمار بارندگی بلندمدت در</mark> 251 ۲۳ ایستگاه پایش زمینی در مقایسه با ۴ مجموعه–داده مبتنی بر دادههای ماهوارهای را نشان میدهد. همانطور که از این شکل ملاحظه می 252 گردد، از منظر پراکنش و شاخص برازش، تنها دادههای مربوط به مجموعهدادههای ماهوارهای TRMM 3B43 V. 7 از روند مشاهدات به 253 دست آمده در ایستگاههای زمینی پیروی مینماید. همچنین مشاهده می گردد که دادههای مربوط به مجموعه دادههای <mark>خانواده</mark> PERSIANN 254 به طور چشمگیری از مقادیر مشاهداتی ایستگاههای زمینی کمتر میباشند. در ادامه نیز، تعدادی از شاخصهای خطا برای ارزیابی مجموعه-255 دادههای ماهوارهای درجدول ۲ آورده شده است. شاخصهای میانگین خطا و خطای نسبی نمایانگر این است که مجموعه دادههای 256 257 PERSIANN و PERSIANN-CDR دارای مقادیر کمتر از مقادیر مشاهداتی در ایستگاههای پایش زمینی میباشند. این موضوع با 258 سایر مطالعات انجام شده بر مجموعه-دادههای ذکر شده بر منطقه نیز مطابقت دارد (;Salmani-Dehghani and Samani, 2019 259 Khojand et al., 2022). اما مقادیر ضرایب همبستگی پیرسن و مرتبه اسپیرمن در کنار ضریب رگرسیون نمایانگر این است که تنها داده-

¹⁴ Intrinsic stationary

¹⁵ Bounded

237

¹⁶ Realization

های بهدست آمده مبتنی بر مجموعه دادههای TRMM 3B43 V. 7 به شکل معناداری از مشاهدات ایستگاههای پایش زمینی تبعیت می– کنند.

اولین گام در مدلسازی واریوگرام، بررسی وجود ناهمسانگردی در متغیر تصادفی مکانی میباشد. از اینرو این متغیر میبایستی در جهتهای 262 مختلف به دست آید. پس از آن نیز وجود روند در این متغیر باید بررسی گردد تا بتوان با حذف آن به مجموعه-دادههای ذاتی و ایستا به شکلی 263 رسید که بتوان از آن در مدلسازیهای هدرولوژیکی بعدی، مانند طراحی شبکههای پایش (Shaghaghian and Abedini, 2013) 264 (Shaghaghian and Abedini, 2013) 264 رسید که بتوان از آن در مدلسازیهای هدرولوژیکی بعدی، مانند طراحی شبکههای پایش (Shaghaghian and Abedini, 2013) 264 (Shaghaghian and Abedini, 2013) 264 رسید که بتوان از آن در مدلسازیهای هدرولوژیکی بعدی، مانند طراحی شبکههای پایش (Inaction) و مدل مدل مدل از آن در مدلسازیهای هدرولوژیکی میباشد (شقاقیان، ۱۳۹۶) 264 رستا، تولید مجموعه-دادههای میبودیافته یکی از روشهای مرسوم برای بسیاری از مدل های هیدرولوژیکی میباشد (شقاقیان، ۱۳۹۶)

267 در شکل ۳ توزیع مکانی میانگین بارندگی سالیانه مشاهده شده از ۴ مجموعه-داده ماهوارهای و مجموعه-داده مبتنی بر ایستگاههای پایش 268 زمینی قابل مشاهده است. وجود روند در اغلب این مجموعه-دادهها قابل مشاهده است. به عنوان مثال، مجموعه-دادههای PERSIANN 269 دارای روند کاهشی قابل مشاهدهای از شمال غرب به جنوب شرق میباشند. از اینرو وایوگرام تئوری در جهتهای شمال شرقی–جنوب غربی ($\theta = +60^{\circ}$)، شرقی-غربی ($\theta = \theta$) و جنوب شرقی-شمال غربی ($\theta = -60^{\circ}$) ترسیم شده و شاخص ایستایی آن بهدست میآید. 270 271 جدول ۳ شاخصهای ایستایی برای دادههای خام و بهبود یافته را نشان میدهند. همانطور که از این دادهها مشاهده می شود، مجموعه-داده PERSIANN به صورت خام دارای خاصیت ایستایی دارد، حال آنکه مجموعهدادههای PERSIANN و PERSIAN CDR 272 با حذف روند خطی و مجموعه-دادههای TRMM 3B43 V. 7 با حذف روند سهموی (درجه ۲) دارای خاصیت ایستایی می گردند. تغییرات 273 274 واریوگرام تجربی با فاصله در جهتهای مختلف و بدون درنظر گرفتن جهت^{۱۷} برای مجموعه-دادههای خام و بهبود یافته در شکل ۴ نشان داده شده است. ملاحظه می گردد که از میان ۴ مجموعه-داده مبتنی بر ماهواره، PERSIANN-CCS و TRMM 3B43 V. 7 با حذف 275 روند از مجوعه-دادهها، وابستگی جهت از آنها تقریبا قابل صرف نظر بوده و آنها را می توان تقریبا ایستا درنظر گرفت. از این رو، این دو مجموعه-276 277 داده برای مدلسازی نهایی انتخاب می گردند.

در نهایت نیز در شکل ۵ مدلسازی واریوگرامهای تئوری ذکر شده در معادله ۲ بر مدلهای واریوگرام منتخب از قسمت قبل برازش با حداقل– 278 سازی جذرمیانگین مربع خطاها (معادله ۳) و مقایسه آن با واریوگرام مجموعه-دادههای مبتنی بر مشاهدات ایستگاههای پایش زمینی نشان داده شده است. جدول ۴ نیز پارامترهای این واریوگرامها را نشان میدهد. همانگونه که از مقادیر جذر میانگین مربع خطا ملاحظه میگردد، مدل گوسی تا حدودی کمترین خطا را برای مدلسازی واریوگرام تئوری دارا میباشد. این بدان معنا میباشد که در منطقه مورد مطالعه، ابتدا با افزایش فاصله بین نقاط نرخ افزایش واریوگرام افزایش یافته و پس از آن، نرخ افزایش واریوگرام کاهش می یابد.

نتيجه گيرى

مدلهای واریوگرام یکی از قسمتهای عمده بررسی متغیرهای تصادفی مکانی میباشد. گاهی اوقات فرآوری دادهها اولیه برای رسیدن به مدل مناسب، ضروری به نظر میرسد. مجموعه-دادههای ماهوارهای بارندگی می توانند ابزار مناسبی در تدوین مدلهای مکانی بارندگی باشند. اما، با توجه به شرایط ثبت آنها (اختلالات پارازیتی، شرایط جوی و ...)، فرآوری این دادهها برای استفاده از آنها، ضروری به نظر میرسد. در این تحقیق مدل واریوگرام میانگین سالیانه بارندگی برای ۳ مجموعه-داده از خانواده PERSIANN و مجموعه-داده 7 .7 TRMM 3B43 مورد ارزیابی قرار گرفت. مجموعه-دادههای PERSIANN و 7 و ...) و PERSIANN با حذف روند، شرایط لازم برای تدوین مدل واریوگرام را دارا شدند. به عنوان مثال، همانطور که ملاحظه میگردد، شاخص محدودیت منحنی واریوگرام برای این مجموعه-دادهها به حداکثر 200 میل و ... محموعه-دادههای میگردد، شاخص محدودیت منحنی واریوگرام برای این مجموعه-دادهها به حداکثر 200 میل دارا شدند. به عنوان مثال، همانطور که ملاحظه میگردد، شاخص محدودیت منحنی واریوگرام برای این مجموعه-دادهها به حداکثر 200 میل و ... محموعه-دادهها به معانور که ملاحظه میگردد، شاخص محدودیت منحنی واریوگرام برای این مجموعه-داده از می

¹⁷ Omni-directional direction

291	واریوگرامهای مورد بحث در این تحقیق، از میزان بارندگیهای بلندمدت به دست آمدهاند. بنابراین این واریوگرامها تنها میتوانند در مدلهای
292	هیدرولوژیکی که بر اساس دادههای بلندمدت بارندگی توسعه یافتهاند (مانند مدلهای مدیریت منابع آب)، استفاده گردند و نمیتوان از آنها در
293	مدلهای هیدرولوژیکی مثل مدلهای بارندگی–رواناب و یا هشدار سیل استفاده کرد. از این رو یکی از تحقیقاتی که می تواند در ادامه این
294	تحقیق پیشنهاد گردد، استفاده از دادههای با مقیاس زمانی کوچکتر جهت توسعه واریوگرام و استفاده از آنها در مدل.های هیدرولوژیکی مثل
295	مدلهای هشدار سیل میباشد. همچنین میتوان، به عنوان یک تحقیق دیگر، واریوگرام به دست آمده از مجموعه-دادههای ماهوارهای خانواده
296	و یا CHIRPS^{19} را با استفاده از روشهای پیشنهادی این تحقیق مورد بررسی قرار داد. CHIRPS^{19}

297	
298	
299	
300	
301	
302	
303	
304	

جدول ۱ : مشخصات ایستگاههای سینوپتیک استفاده شده در تحقیق و دادههای برداشت شد از آنها (Khojand *et al*., 2022)

ميانگين	میانگین	ارتفاع از		, H		ميانگين	ميانگين	ارتفاع از			
دمای	بارندگی	سطح	عرض	ماما حذ افرار	نام استگاه	دمای	بارندگی	سطح	عرض	طما حذافيار	مالات الس
ساليانه	ساليانه	دريا	جغرافيايي	طول جعرافيايي	100000	ساليانه	ساليانه	دريا	جغرافيايي	طول جنرانيايي	10
(°C)	(mm)	(m)				(°C)	(mm)	(m)			
19.5	197.12	1632	29°11'12"	54°21'07"	نىريز	18.1	317.49	1484	29°32′39″	52°36′10″	شيراز
22.2	262.26	1098	28°47'25"	54°17′46″	داراب	14.7	648.65	2201	30°14′03″	52°00'24"	سپيدان
17.4	253.86	1690	29°08'25"	54°02′54″	استهبان	14.4	134.9	2030	31°11′54″	52°36′42″	آباده
19.4	286.01	1288	28°53'56"	53°43′10″	فسا	20.8	276.1	1082	28°28′58″	53°31′02″	جهرم
23.8	210.06	792	27°40′12″	54°22′29″	لار	16.5	303.71	1596	29°46′39″	52°42′15″	زرقان
17.5	291.68	1605	29°55′11″	52°53′21″	ت.جمشيد	17.7	457.14	1650	30°10′59″	52°27′54″	درودزن
13.8	151.6	2188	31°31′47″	52°07′42″	ايزدخواست	21.2	458.1	972	30°04′46″	51°32′39″	ممسنى
18.4	236.4	1703	29°56'08"	53°16′46″	ارسنجان	25.6	212.25	405	27°21′52″	53°12′12″	لامرد
23.2	216.9	1029	28°21′55″	54°25′44″	زريندشت	23.1	358.3	860	29°36′26″	51°39′54″	كازرون
20.7	377.2	1362	28°53′09″	52°33'06"	فيروزآباد	13.8	215.12	2231	30°28′34″	53°36′32″	بوانات
22.2	272.3	782	28°48′47″	52°07′09″	فراشبند	13.0	319.81	2300	30°52′09″	52°40′32″	اقليد
					-	12.1	204.05	2251	30°35′27″	53°09'23"	صفاشهر

306

305

¹⁸ Climate prediction center MORPHing technique
¹⁹ Climate Hazards Group InfraRed Precipitation with Station

جدول ۲: خلاصه شاخصهای خطا برای ارزیابی مجموعه-دادههای PERSIANN-CCS ،PERSIANN-CDR ،PERSIANN و TRMM 3B43 V. 7 در مقایسه 308 با میانگین بارندگی سالیانه در استان فارس

بستگی پیرسن (م) 0.58 0.60 0.58 0.62 0.50 . بستگی مرتبهی اسپیرمن (م) 0.31 0.50 0.51 0.51 0.51 0.51 0.57 0.67 0.32 0.36 0.34	ضریب هم ضریب هم
بستگی مرتبهی اسپیرمن (م¢) 0.35 0.61 0.50 0.91 رسیون (¢¢) 0.32 0.36 0.34 (¢¢	ضريب هم
0.67 0.32 0.36 0.34 (\mathbb{R}^2) رسيون (\mathbb{R}^2	
	ضریب رگر
سطا (^{mm} /year) -42.3 -146.1	میانگین خ
عطای مطلق (^{mm} /year) 84.2 72.2 67.7 146.4	ميانگين خ
نين مربع خطاها (^{mm} /wear) 102.14 175.96 ين مربع خطاها (^{mm} /wear)	جذر میانگ
يمي (/) 26.14 7.22 -14.60 -50.45	خطای نس <u>ب</u>

309

310

ماهوارهای برای دادههای خام و دادههای بهبودیافته با حذف روند خطی و سهموی در جهتهای مختلف جدول

با حذف روند	،های بهبودیافته	مجموعه-داده	مجموعه-دادههای بهبودیافته با حذف روند خطی			ئام	مموعه-دادههای خ	7 ∞	
	ىهموى (درجە ۲)	د		(درجه ۱)					
θ = -60°	$\theta = 0^{\circ}$	<i>θ</i> = +60°	θ = -60°	$\theta = 0^{\circ}$	θ = +60°	θ = -60°	$\theta = 0^{\circ}$	θ = +60°	
0.22	0.34	0.25	0.28	0.52	0.07	1.45	1.67	0.89	PERSIANN
0.27	0.61	0.25	0.67	0.74	0.56	0.99	1.41	1.03	PERSIAN-CDR
0.13	0.31	0.01	0.16	0.32	0.02	0.29	0.33	0.03	PERSIANN-CCS
0.85	0.47	0.02	1.30	0.53	0.17	1.71	1.27	0.14	TRMM 3B43 V. 7

311 312

ت آمده از مشاهدات ایستگاههای پایش زمینی و دادههای ماهوارهای منتخب جدول ۴: پارامترهای انواع واریوگرام تئوری برای مجموعه-دادههای به دم

(RMSE	ين مربع خطا (جذر میانگ	رى	ه واريوگرام تئو	دامن		واريوگرام تئورى	حد	
كروى	گوسى	نمایی	كروى	گوسی	نمایی	کروی	گوسی	نمایی	
1816.6	1601.5	1654.1	101899	74146	88995	5325	5399	5341	مجموعه-دادهها بر مبنای مشاهدات ایستگاههای پایش زمینی
67.5	67.4	66.4	40321	31835	31075	1061	1062	1069	مجموعه دادههای بهبودیافته مجموعه-دادههای بهبودیافته PERSIANN-CCS
456.5	457.0	524.9	115376	86892	87096	4940	4928	5051	مجموعه دادههای بهبودیافته مجموعه-دادههای بهبودیافته TRMM 3B43 V. 7

واریوگرام بر مبنای دادهها بعد از حذف روند

واریوگرام مبتنی بر دادههای خام

شکل ۴: مدلسازی واریوگرام تئوری با استفاده از مجموعهدادههای (اصلی و بعد از حذف روند) مجموعه-دادههای PERSIANN-CDR ، PERSIANN و TRMM 3B43 V. 7

341 comparison of different methods", *Journal of Hydrology: Regional Studies*, 38, 100958

- Gutierrez-Lopez A. (2021) "A Robust Gaussian variogram estimator for cartography of hydrological
 extreme events", *Natural Hazards*, 107, 1469-1488.
- Huang Y., Bárdossy A., Zhang K. (2019) "Sensitivity of hydrological models to temporal and spatial
 resolutions of rainfall data", *Hydrology and Earth System Sciences*, 23(6), 2647-2663
- 346 Isaaks E.H., Srivastava R. (1989) "Applied geostatistics", Oxford University Press, pp. 561

Keikhosravi Kiany M.S., Masoodian S.A., Balling Jr R.C., Montazeri M. (2020) "Evaluation of the
TRMM 3B42 product for extreme precipitation analysis over southwestern Iran", *Advances in Space Research*, 66(9), 2094-2112.

- 350 Khojand K., Shaghaghian M.R., Ghadampour Z., Sabzevari T. (2022) "Validity, reliability and certainty
- of PERSIANN and TRMM satellite-derived daily precipitation data in arid and semiarid climates", Acta
- 352 *Geophysica*, 70, 1745-1767.
- Mikaili O., Rahimzadegan M. (2022) "Investigating remote sensing indices to monitor drought impacts
 on a local scale (case study: Fars province, Iran)", *Natural Hazards*, 111, 2511–2529.

Salmani-Dehghani N., Samani N. (2019) "Spatiotemporal assessment of the PERSIANN family of
 satellite precipitation data over Fars Province, Iran", *Theoretical and Applied Climatology*, 138, 1333–
 1357.

- Shaghaghian M.R., Abedini M.J. (2013) "Rain gauge network design using coupled geostatistical and multivariate techniques", *Scientia Iranica*, 20(2): 259-269.
- Shehu B., Haberlandt U. (2021) "Relevance of merging radar and rainfall gauge data for rainfall
 nowcasting in urban hydrology", *Journal of Hydrology*, 594, 125931
- 362 Usowicz B., Lipiec J., Łukowski M., Słomiński J. (2021) "Improvement of Spatial Interpolation of
- 363 Precipitation Distribution Using Cokriging Incorporating Rain-Gauge and Satellite (SMOS) Soil Moisture
- 364 Data", *Remote* Sensing, 13(5)
- 365 Vallejo-Bernal S. M., Urrea V., Bedoya-Soto J.M., Posada D., Olarte A., Cárdenas-Posso Y., Ruiz-
- 366 Murcia F., Martínez M.T., Petersen W.A., Huffman G.J., and Poveda G. (2021) "Ground validation of
- 367 TRMM 3B43 V7 precipitation estimates over Colombia. Part I: Monthly and seasonal timescales",
- 368 International Journal of Climatology, 41, 601-24.
- Zou W., Yin S., Wang W. (2021) "Spatial interpolation of the extreme hourly precipitation at different
 return levels in the Haihe River basin", *Journal of hydrology*, 598,126273